

HÍREK, ISMERTETÉSEK

Ivanov Valerij Vlagyimirovics
(1909 – 1987)

1987. július 5-én elhunyt egy nagy szovjet tudós, Valerij Vlagyimirovics IVANOV hidrogeológus, a föld- és ásványtudományok doktora, professzor. A tudományt nagy veszteség érte.

IVANOV V. V. 1909. XI. 25-én Petrográdban született. Munkába lépésekor rajzolóként és kollektorként dolgozott földtani kutatócsoportokban. 1927-től a később Moszkvai Földtani-kutatási Egyetemre átalakított Bányászati Akadémia hidrogeológiai fakultásán tanult, az egyetemet 1931-ben fejezte be. Már az első expedíciókban, amelyek a Bajkálontúlon, Karelíában és Moszkva környékén működtek, a fiatal szakember érdeklődését az ásvány- és hévizek és azok gyógyhatásai keltették fel, ezeknek szentelte egész további tudományos és ipari tevékenységét. A hilovói kénhidrogén, a Marciális vasas, valamint a moszkvai ásványvizek kutatását irányította; utóbbi munkája a „moszkvai típusú” nátrium-kalcium szulfátos gyógyvizek felfedezésére vezetett, amelyeket ma széleskörűen használnak. 1939-től IVANOV V. V. a Szovjetunió Egészségügyi Minisztériuma alá tartozó Központi Gyógyhelyügyi és Fizioterápiái Tudományos Intézet (CNIKIF, Moszkva) vízföldtani osztályán dolgozik s 1953-tól ezen osztály vezetője. Csaknem negyed évszázadot tölt ezen a poszton, irányítva a Szovjetunió gyógyászati hasznú ásványvizeinek kimutatására és felhasználására irányuló valamennyi munkát. Az intézetben szakszerv jön létre — ma a „*Geominvod*” igazgatóság —, amely az ország egész területén az ásványvizek és gyógyiszapok széles körű tanulmányozásába kezdett. IVANOV V. V. végzi e munkálatok módszertani irányítását, személyesen vesz részt a legbonyolultabb lelőhelyek — Arsán és Daraszun a Bajkál-vidéken, Belokuriha az Altáj-hegységben, Arzni és Dzsermuk Örményországban stb. — kutatásában és készletbecslésében. Szigorú és igényes irányítása alatt a kutatóintézetben ásványvíz-szakemberek egész sora fejlődött ki, s ezek mind őt tekintik nevelőjüknek és tanítójuknak az elméleti és gyakorlati hidrogeológia eme bonyolult ágában.

V. V. IVANOV figyelmét az ásványvizek másik felhasználási lehetősége is felkeltette, nevezetesen a Föld azokban feldúsult mélységi hőjének kinyerése. Ezért 1952-től aktív vulkáni területeket tanulmányoz, mint Kamcsatka és a Kurili-szigetek, számos, változatos hidrotermális jelenségekkel. Részt vett az első szovjet kísérleti-ipari geotermikus villanyerőmű helyének kiválasztásában, a Kamcsatka déli részén fekvő Pauzetkában. Egyik szervezője volt az Első és valamennyi következő Szovjet Országos Geotermikus Tanácskozásnak, aktív tagja volt a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Geotermikus Kutatási Tudományos Tanácsának is.

Valerij Vlagyimirovics IVANOV alapvetően hozzájárult az ásvány- és hévizek tanának létrehozásához, elterjedési és képződési törvényszerűségeinek megismeréséhez. Hatalmas tapasztalata az ásványvizek térképezésében és összetételükben, hőmérsékletükben és gyógyászati hatásukban különböző valamennyi változatuk tanulmányozásában lehetővé tette számára, hogy széles körben ismert osztályozásokat alkalmazzon. A G. A. NEVRAJEVVEL együtt kidolgozott ásványvíz-osztályozás alapjául a gyógyhatást jellemző paramétereket választotta. Ez az osztályozás segített az ország üdülőbázisának kiszélesítésére irányuló kutatómunkák helyes irányításában. VERNADSZKIJ elképzeléseit továbbfejlesztve, IVANOV a hévizek osztályozásában a vizekben levő gázok összetételének jellegzetességeit vette alapul, amelyeket a mélységi viszonyok legfontosabb indikátorának tekintett. Az ezen az alapon elkülöníthető (metános, nitrogén, szénsavas, nitrogén-szénsavas, kénhidrogén-szénsavas) hévizek V. V. IVANOV véleménye szerint egymástól függetlenül, minden típusra specifikus viszonyok között képződő genetikai típusokba tartoznak. „A földkéreg ásványvizeinek egyetemes genetikai osztályozása” című (1975) szintézisében a felszínalatti vizeket előbb ilyen csoportokra osztja gázai összetétele alapján, majd a csoportokat osztályokra az anion-összetétel alapján, ezeket alosztályokra a kationok szerint, végül az oldott ásványi anyagok mennyisége (mineralizáció) szerinti fokozatokat különböztet meg. Ez az osztályozás figyelembe veszi a legfontosabb geokémiai és földtani körülményeket (jellegzetes közettársulásokat), amelyekben a vizek kialakulnak, a vizek valószínű eredetét, végül a vizek vegyi összetételének kialakulására vezető alapvető és specifikus folyamatokat.

V. V. IVANOV kb. 200 publikált munkát — könyvet, térképet, cikket — hagyott hátra. Korai munkái közül legjelentősebb volt „Az Urál radonos vizei” című kandidátusi értekezése (1949); „A Kurili-Kamcsatka övezet hidrotermái” (1965) című doktori értekezése nemcsak jelentős előrelépést jelentett a tudományban, hanem felvázolta a szovjet Távol-Kelet hőenergetikai ásványvizeinek felhasználási perspektíváit is. Hatalmas tudományos és gyakorlati értéke van az IVANOV V. V. vezetésével és részvételével elkészített nagyszámú hidrogeológiai térképnek. Ezek közül legfontosabb „A Szovjetunió felszínalatti ásványvizeinek térképe” (1: 7.500 000; 1960) és „A Szovjetunió ásványos gyógyvizeinek térképe” (1: 4.000.000; 1968). Mindkettő, részletes magyarázó és vízelőfordulási katalógus kíséretében, mind a mai napig megtartotta jelentőségét és értékes információ-forrásként szolgál.

IVANOV V. V. tevékenysége rendkívül sokoldalú volt. Hosszú éveket szentelt a gyakorlati vízföldtani kutatásnak. Elméleti felfogásának mélysége, hatalmas tapasztalata és egyszerű szónoki tehetsége révén a Moszkvai Állami Egyetem diákjai által egyik legjobban szeretett professzora volt, ahol 1952-től kezdve adott elő. Sok idejét foglalta le tudományszervezési és társadalmi működése. A Szovjet Geológusok Nemzeti Bizottsága vízföldtani szekciójának elnökhelyettese, a szovjet Tudományos Minisztó Bizottság szakértői tanácsának tagja, a „Szovjetunió—Új-Zéland” baráti társaság alelnöke, a „Szovjetunió—Izland” baráti társaság vezetőségi tagja és a Hidrogeológusok Nemzetközi Asszociációja Ásvány- és Hévízbizottságának egyik alapító szervezője volt. Ez a bizottság elfogadta az *Európa ásvány- és termálvizeinek térképe* (1: 1.500.000) IVANOV V. V. vezetésével kidolgozott jelkúcsát, az általa létrehozott ásvány- és termálvíz-genetikai osztályozást, továbbá elkészített és kiadott egy soknyelvű szakkifejezés-jegyzéket az ásvány- és hévizek vízföldtana, geokémiája és geotermikus viszonyai témakörében.

V. V. IVANOV kiemelkedő és sokoldalú személyiség volt. Energiája mindenkit lenyűgözött, aki ismerte. Nem lehetett őt a munkától visszavonulónak, passzívfnak és semlegesnek elképzelni. Azután, hogy 1976-ban nyugdíjba ment a CNIIKiF-től, gyakorlatilag élete végéig szaktanácsadója maradt a Szakszervezetek Gyógyhelyügyi Igazgatóságá központi tanácsának.

A szovjet kormány magasra értékelte V. V. IVANOV érdemeit a munkában s kitüntette őt a „Megbecsülés-jel” érdemrenddel és egy sor érdeméremmel.

V. V. IVANOV, a kiváló tudós és csodálatra méltó ember kedves emléke örökké megmarad kollégái szívében.

KONONOV, V. I.—POLJAK, B. G.—BERRI, I. L.—KASZAP, A.

V. V. IVANOV legfontosabb szakirodalmi munkái

1. Гидрогеология главнейших типов минеральных вод «Основы курортологии», т. 1, М., Медгиз, 1956.
2. Гидротермы очагов современного вулканизма Камчатки и Курильских островов. Тр. Лаб. вулкано-логии, вып. 12, 1956., 197—217.
3. Современная гидротермальная деятельность вулкана Эбеко на острове Парамушир. Геохимия, № 1, 1957.
4. Основные закономерности формирования и распространения термальных вод Камчатки. Труды Лабор. вулканологии АН СССР, вып. 13, 1958., 186—211.
5. О происхождении и классификации современных гидротерм. Геохимия, № 5, 1960.
6. Основные закономерности распространения и формирования термальных вод Дальнего Востока СССР. Вопросы формирования и распространения минеральных вод СССР. Изд-во ЦНИИКИФ, 1960., 171—260.
7. Иванов В. В.—Овчинников А. М.—Яроцкий Л. А.: Карта подземных минеральных вод СССР масштаба 1: 7 500 000. Изд-во ЦНИИКИФ, М., 1960.
8. Иванов В. В.—Овчинников А. М.—Яроцкий Л. А.: Основные закономерности распространения минеральных вод на территории СССР. — В кн.: Вопросы формирования и распространения минеральных вод СССР, М., 1960.
9. Основные генетические типы термальных вод и их распространение в СССР. Тр. Первого всесоюзного совещания по геотермическим исследованиям в СССР, т. П, М., изд-во АН СССР, 1961., 21—32.
10. Основные геохимические обстановки и процессы формирования гидротерм областей современного вулканизма. Тр. Геохимической конференции «Химия земной коры», посвященной 100-летию со дня рождения В. И. Вернадского, т. II, Наука, М., 1964., 240—259.
11. Иванов В. В.—Невраев Г. А.: Классификация подземных минеральных вод. Недра, М., 1964.
12. Гидротермы Курило-Камчатской вулканической зоны. Автореферат докторской диссертации. Изд-во МГУ, 1965.
13. О роли подземных вод в современной газогидротермальной деятельности областей современного вулканизма. — В кн.: Современный вулканизм. М., 1966. т. 1, с. 174—185.
14. Иванов В. В.—Барабанов Л. Н.—Плотникова Г. Н.: Главнейшие генетические типы минеральных вод земной коры и их распространение в СССР. Межд. геол. конф., XXIII сессия. — Докл. сов. геологов. Проблема 2. Генезис минеральных и термальных вод. М., 1968.
15. Иванов В. В.—Кононов В. И.—Сугробов В. М.: Основные закономерности формирования гидротерм областей современного вулканизма. Межд. геол. конф., XXIII сессия. — Докл. сов. геологов. Проблема 2. Генезис минеральных и термальных вод. Наука, М., 1968.
16. Ivanov V. V.—Kozlov V. I.—Sugrov V. M.: Main regularities of the formation of hydrothermal waters in the regions of recent volcanism — In: Proc. of Symp. II. Genes. of Miner. and Therm. Waters. Prague. Academia, 1968, pp. 151—160.
17. Иванов В. В.—Ктиян Г. Б. и др.: Джермукское месторождение углекислых терм. Армении. — Тр. научно-технического совещания по гидрогеологии и инженерной геологии, вып. II. Минеральные, термальные и промышленные воды. Изд-во Недра, М., 1968.
18. Главнейшие типы минеральных вод Сибири и Дальнего Востока СССР; задачи их дальнейшего изучения и использования. — Сб. Вопросы изучения лечебных минеральных вод, грязей и климата. — Тр. ЦНИИКИФ, т. XXVII, М., 1973.
19. Иванов В. В.—Арутюнянц Р. Р.: Ресурсы сульфидных и йодо-бромных вод курорта Сочи. — Материалы Международного конгресса по гидротермальной технике, 27—30. IX. 1972 г., Кисловодск, изд-во Мир, М., 1973.
20. Минеральные воды СССР. Пояснительная записка к карте минеральных вод СССР. М 1: 4 000 000. Изд-во ЦНИИКИФ, М., 1974.
21. Иванов В. В.—Елманова Н. М.: Основные типы радоновых вод СССР, их распространение и генезис. — Вопр. кур., ф. т. и л. ф. к., 1975., вып. 3, 198—204.
22. Главнейшие типы и месторождения минеральных вод Кавказа. — В кн.: Вопросы изучения лечебных минеральных вод, грязей и климата. — Труды ЦНИИКИФ, т. 31, М., 1976., с. 3—19.
23. Камчатско-Курильская складчатая область. — В кн.: Гидрогеология СССР. М., Недра, 1976, вып. I, с. 320—361.
24. Генетическая классификация минерализованных вод земной коры. — В кн. Вопросы гидрогеологии минеральных вод. М., 1977., с. 3—58.
25. Минеральные отложения термальных вод Камчатки и Курильских островов. — В кн.: Вопросы гидрогеологии минеральных вод. М., 1977., с. 251—264.
26. Генетическая классификация минерализованных вод земной коры. — В кн.: Вопросы гидрогеологии минеральных вод. М., 1977, с. 3—5 Труды ЦНИИКИФ; т. 34.
27. Иванов В. В.—Кононов В. И.: Проблемы генезиса термальных вод регионов активного вулканизма. — Изв. АН СССР. Сер. геол., 1977, № 11, с. 131—143.
28. Иванов В. В. и др.: Сульфидные и йодо-бромные воды курорта Большие Сочи. — В кн.: Вопросы гидрогеологии минеральных вод. М., 1977, с. 95—123.
29. Основные критерии оценки химического состава вод. М., 1982. Центральный совет по управлению курортами профсоюзов.

Személyi hírek

Az 1985/86-os tanévben a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karának nappali tagozatán a következők védték meg sikeresen diplomatervezüket és szereztek bányamérnöki oklevelet:
A műszaki földtudományi szak bányászati geológiai ágazatán:

BÁNHEGYI Tamás   MEGYERI László
 CSATÓ István   MEZEI Ágnes

FÜLÖP Miklós   M. NAGY István
 HOLLÓ Sándor   ÖVEGES Gábor
 KOVÁCS János   VARGA József
A hidrogeológiai-mérnökgeológiai ágazaton:
 MORA CHINCHILLA, G. R. (Costa Rica)
 PÁLOVA Gabriella (Csehszlovákia)
 BALOGH Tamás   SÖREG Viktor
 CZÉGGÉ Zoltán   SZOBOT Éva
 ERDŐS Attila   ÜSZÖGH Lajos

MÓZES László
RÓZSA Attila
Geofizikai ágazaton:
BARCZAI Gábor
BÍRÓ Emőke
CSÓTI Tamás
ERDEI Margit
ÉLES Zsolt
LUVSZANCEDENGIJN VARGA ZSOLT
HORVÁTH Lajos
KATONA György
KÁPOLNAI András
LABÓCZKI Enid
PÖSTYÉNI Ferenc
VESZNEMEH (Mon-
golia)

DEÁK János okl. bányamérnök a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen 1986. X. 24-én „summa cum laude” minősítéssel megvédte „A Mátra-Bükk alja D-i előtér pannon lignittelepes tagozatának elterjedése és korreláció színtézése” című *doktori értekezését*. Nevezettet 1986. XI. 6-án ünnepi egyetemi tanácsülés keretében *műszaki doktorrá* fogadta dr. KOVÁCS Ferenc tszv. egyetemi tanár, a NME rektora és a karok dékánjai.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tisztújító közgyűlésén — 1986. III. 22-én — ünnepelte fennállásának 75. évfordulóját. Ez alkalommal *tiszteleti taggá* választotta dr. GRÁF Andrásné, dr. JAKUCS Lászlót, dr. KRETZOI Miklóst és RAKONCZAY Zoltánt.

Az Országos Vízügyi Hivatal „*Kiváló Munkáért*” kitüntetését MAUCHA László geológusnak (VITUKI) nyújtották át. Az elnökség javaslata alapján a közgyűlés a „75 éves a szervezett magyar barlangkutatás” elnevezésű *éremmel* jutalmazta, hosszú időn át kimagasló munkájukért BARÁTOSI József, dr. JASKÓ Sándor, dr. JÁNOSSY Dénes, dr. KESSLER Hubert és dr. KORDOS László tagtársainkat.

A megválasztott tisztikar:

Tiszteleti elnök: dr. KESSLER Hubert
Elnök: dr. FODOR István
Társelnökök: dr. BALÁZS Dénes
dr. DÉNES György
HAZSLINSZKY
Tamás
dr. JUHÁSZ András
GÁDOROS Miklós

Főtítkár:

A négy *titkár* között van Dr. LÉNÁRT László. Az *elnökség tagja* MAUCHA László. A *geológiai szakbizottság* vezetője LEÉL-ÓSSY Szabolcs, az *oktatási és közművelődési szakbizottság* dr. LÉNÁRT László, az *öslény-tani szakbizottság* dr. JÁNOSSY Dénes.

A Magyar Földrajzi Társaság 1987. évi győri, III. közgyűlésén *Lóczy Lajos emlékéremmel* tüntették ki dr. KRETZOI Miklós egyetemi tanárt. A *szocialista földrajzért* kitüntetésben részesült ZOLTAI Márta, a TIT országos földtudományi titkára, aki egyszermind a választmányoknak is újonnan beválasztott tagja.

SZUROVY Géza geológus tagtársunkat 70. születésnapja alkalmából köszönti a Kőolaj és Földgáz c. folyóirat (1987/8. p. 253.), a jubiláns pályafutásának rövid ismertetésével.

A művelődési miniszter az Országos Múzeumi és Műemléki Hónap alkalmából, eredményes munkája elismeréseként a *Szocialista Kultúráért* kitüntetést adományozta dr. SZAKÁLL Sándornak, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Múzeumok Igazgatósága természettudományos muzeológusának.

Eredményes munkássága elismeréseként, nyugállományba vonulása alkalmából *Kiváló Munkáért* kitüntetést adományozott VEREBÉLYI Kálmánnak, a Nehézipari Műszaki Egyetem adjunktusának.

(Művelődési Közlöny)

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT) IX. országos küldöttközgyűlésén, 1987. VI. 12-én, a Múzeum utcai Kossuth Klubban

Bugát Pál emlékéremet nyújtottak át Dr. JUHÁSZ Árpád tagtársunknak, a Magyar Televízió fősztályvezető-helyettesének, a Földtudományi Választmány tagjának,

Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott ZOLTAI Márta, a TIT Országos Központ országos titkárhelyettese, a Földtudományi Választmány titkára,

Kiváló Munkáért kitüntetésben részesült dr. KECSKEMÉTI Tibor, a Természettudományi Múzeum főigazgatóhelyettese, a Földtudományi Választmány tagja, társulatunk választmányi tagja,

Miniszteri dicséretben részesült dr. IVÁNYOSI SZABÓ András, a Kiskunsági Nemzeti Park igazgatóhelyettese, a Földtudományi Választmány tagja.

75 éve, 1912. VIII. 26-án született WEIN György, 1976-ban elhunyt kiváló tagtársunk. Erről emlékezett meg VII. 27-i számában a Magyar Nemzet napilap, VIII. 16-án a Pest megyei Hírlap, és VIII. 26-án a Népszág (Heves), a Somogyi Néplap és a Hajdú-Bihari Napló.

Bányásznap kiüntetések a XXXVII. bányásznapon, 1987. VIII. 29-én:

Kőolajkutató Vállalat: VADÁSZ ERNŐ geológus *Kiváló Bányász* kitüntetést, CSRCSÉLY György üzemi főgeológus helyettes, Orosháza, *Bányászati Szolgálati Érdemérem bronz fokozatot*, ZSÓRI Gyula geológus mérnök, Orosháza, *Kiváló Dolgozó* vállalati kitüntetést, SZALÓKI István igazg. főgeológus, Szolnok, *Bányász Szolgálati Érdemérem ezüst fokozatot*, KERESZTES NAGY Tiborné geológus, Szolnok, *Bányász Szol-*

gálai Érdemérem bronz fokozatot, BAGI Zsuzsanna geológus technikus, Szolnok, *Kiváló Dolgozó* vállalati kitüntetést kapott. (Alföldi Olajbányász, 1987. IX.)

A Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottsága tudományos továbbképzési ösztöndíját kapták az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kara Földtani Tanszékére, három évre, 1987. IX. 1-jétől kezdődően, FODOR László okl. geológus és TARI Gábor okl. geofizikus.

1987. IX. 3-án elhunyt BOSKOVITS Gábor geológus, a Vízkutató és Fűrő Vállalat osztályvezető-helyettese. Hamvasztás utáni búcsúztatása október 12-én délben volt a Farkasréti temetőben, a vállalat saját halottjaként. A ravatalnál dr. PATAKI Nándor igazgató, a kolumbáriumnál dr. KORIM Kálmán főgeológus búcsúztatta az elhunytat.

1987. X. 2-án elhunyt VARGA Imréné sz. REGÉCI Edit geológus, a Központi Bányászati Fejlesztési Intézet tudományos főmunkatársa. Temetése az intézet saját halottjaként X. 13-án volt, a Rákoskeresztúri új köztemetőben. Az elhunytat, társulatunk választmányának póttagját, WOLF György búcsúztatta intézeti munkatársai és a szakmai társadalom nevében.

GÁL István: „Adalékok az ásványvagyongazdálkodási döntések előkészítéséhez (fejlesztéstelepítési döntések előkészítése) c. kandidátusi értekezésének nyilvános vitája 1987. IX. 7-én 10^h-kor volt az Akadémia kistermében.

KAPOLYI László ipari miniszter meghívására hivatalos látogatáson Budapesten

tárgyalt 1987. IX. 20. és 23. között Vasiliy GYINKOV, a Szovjetunió olajipari minisztere. A tárgyalások a kétoldalú együttműködés továbbfejlesztéséről, a szovjet olajipar korszerűsítésében való magyar részvétel lehetőségeiről folytak. Tárcaközi egyezményt írtak alá magyar–szovjet közös gazdálkodó szervezetek létrehozásáról. Megállapodtak, hogy megvizsgálják a szovjetunióbeli csökkent hozamú kőolajlelőhelyek közös művelésének, a mélyfúrási irányítási-technikai rendszerek közös gyártásának feltételeit, továbbá tanulmányozzák harmadik országban levő szénhidrogénkutatások lehetőségeit. A vendég megtekintett több vállalatot. (MTI)

KITAIBEL Pál, a 230 éve született és 170 esztendeje meghalt természettudós, polihisztor, egyetemi tanár *mellszobrát avatták fel* 1987. X. 22-én az Eötvös Loránd Tudományegyetem botanikus kertjében. (MTI)

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulója alkalmából, eredményes munkássága elismeréseként a *Munka Érdemrend arany fokozata* kitüntetésben részesítette dr. KARÁCSONYI Sándort, a Földmérő és Talajvizsgáló Vállalat irodavezetőjét, társulatunk választmányának tagját. (Népszabadság, 1987. XI. 9.)

Kiváló Társadalmi Munkás kitüntető jelvényt kapott BADINSZKY Péter geológus, a Földmérő és Talajvizsgáló Vállalat munkatársa, a Hazafias Népfront budapesti művelődéspolitikai munkabizottságában végzett földtani közművelődési tevékenységéért. A kitüntetést 1987. XI. 7. alkalmából nyújtotta át TRAUTMANN Rezső, a HNF Budapesti Szervezetének elnöke.

Hírek

A Magyar Tudományos Akadémia kutatási alapjából támogatott pályázatok az 1986–88 közötti időszakra:

PANTÓ György: Hazai hidrotermális értelepeink szulfidásványainak geokémiája 1 500 000.— Ft

PÉCSINÉ DONÁTH Éva: Hazai zeolitok kőzetek genetikai, és hasznosításukat elősegítő kutatások 2 000 000.— Ft

SÁTORI Gabriella: A földi elektromágneses tér igen kis frekvenciájú (ELF) tartományának, mint természeti erőforrásnak tanulmányozása a földtani nyersanyagkutatás és az életfolyamatokra gyakorolt hatásának tisztázása céljából (ELF tér idő-és térbeli sajátosságai) 700 000.— Ft

STEFANOVITS Pál: Talajok agyagásvány készletére vonatkozó adatok kibővítése

800 000.— Ft

SZARKA László: Geofizikai szerkezetkutatás elektromágneses térképezéssel (PM-MMR)

700 000.— Ft

(Magyar Tudomány)

A Miskolcon rendezett *ásványbörzén* a Természettudományi Múzeum Ásvány- és Kőzettára 59 olyan ásványhoz jutott (közülük 54 db a gyűjtők ajándéka, 5 db vásárlás), amelyek jelentősége minőségük vagy lelőhelyük tudományos fontossága révén átlagon felüli. A szerzemény egy része (pl. cölesztin, szfalerit, disztén) a ma

nehezen hozzáférhető NDK-beli, lengyelországi és csehszlovákiai lelőhelyekről, más része pl. megszüntetett bányákból származik. Sajnos árnyoldala a börtöknek, hogy még a muzeológusok jelenléte sem biztosíték arra, hogy muzeális értékű ásványok ne kerüljenek illegálisan külföldre. (Múzeumi Hírfelvé, VIII. 4.)

A magyarországi bauxitkutatások történetében páratlan minőségű közetmintát hoztak felszínre a Nagytárkány és Nyírad közötti lengyelmajori új lelőhelyen. Két fúrásból került ki ilyen ritka minőségű bauxit, amely a szakmai jellemzők szerint 556 modulusú, holott már a 10 modulus is jó minőségűnek számít. Ez a szám tudvaleg a bauxitban levő alumíniumoxid és szilíciumoxid arányát jelöli és a magas modulus-érték a rendkívül kicsiny szilíciumtartalomra utal.

(MTI, 1987. VI. 9.)

Az Állami Tervbizottság 1985-ben hagyta jóvá a Budapesten, a XI. kerületi Lágymányoson felépülő *egyetemi városrész* koncepciótervét. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kara költözik majd ide, míg a Múzeum körüli épületek az egyetem szociális épületeivé válnak, részben pedig a Bölcsészettudományi Kar egy része költözik majd oda.

A lágymányosi építési terület rendezését és közművesítését 160 millió forintért elvégezték 1986 májusára. Ekkor ünnepélyesen lerakták a tömb alapkövét és hozzákezdtek a vegyészeti épülethez. A 700 hallgató oktatását szolgáló épület hétemeletes szárnyában lesznek a tanszékek, könyvtárak, előadótermek és kisebb oktatási helyiségek, a kétemeletes szárnyban pedig a laboratóriumokat helyezik el. Az új kémiai épület 1,3 milliárd forintba kerül, és a terv szerint 1988 végén kezdik meg műszaki átadását. Ezután rendezik be majd az épületet. Úgy tervezik, hogy az 1989/90-es tanévet a Természettudományi Kar vegyészeti már ezen az új helyen kezdik meg.

1987. IV. 13-án, hétfőn *tudományos ülést* tartott Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztálya az *alginit mezőgazdasági felhasználásáról*. A szakemberek megvitatották, hogy a hazánkban fellelhető, csaknem 150 millió tonna alginitvagyon miként hasznosítható a mezőgazdaságban talajjavításra.

1987 elején a budapesti VI. kerületi Benczúr utcában *bolttal nyitott* az Országos Érc- és Ásványbányák. Ebben kiskereske-

delmi forgalomba hozott sokféle termékét árusítja, amelyeket *hazai ásványi anyagokból* állít elő. Ezek között van a dolomitból előállított csemperagasztó, nemes vakolat, sírólópor, a zeolitból előállított macskalalom, takarmányba keverhető készítmény és talajjavító adalék. Perlitből és kováföldből italok, folyadékok szűrésére alkalmas készítményük van. Összesen több, mint 40 féle terméket árulnak és nagy tértelben felhasználható készítményük — pl. speciális vakolat — e boltban megrendelhető.

1987 májusában Szombathelyen rendezték meg az oktatási intézmények *karszt- és barlangkutató tevékenységének II. országos konferenciáját*, amelynek szervezésében közreműködött a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat is.

A szervezett miskolci barlangkutatás 35. évfordulóján 1987. VI. 26–28. között Miskolcon és a bükkii Létrástatetön tartotta XXXII. országos vándorgyűlést a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Budapesten a Szépvölgy-Rózsadomb térségében tartotta *központi kutató-jelző tábort* 1987. VII. 3–12 között. Ez felkészülést a Barlangkutatók Nemzetközi Szövetsége X. kongresszusára, amelyet 1989-ben Budapesten tartanak meg. A táborban 80 barlangász dolgozott, hogy a térségben ismert több mint 20 km-es járatrendszer folytatását megtalálja.

(MTI)

1987. VI. közepén *megszűnt a termelés* a tatabányai XII/A aknában. Ezzel a tatabányai szénmedencéből kijött az utolsó csille szén. Mérföldkő ez a magyar szénbányászat történetében, arra ugyanis még nem volt példa, hogy egy teljes medencét zárnak be. Azaz egy mégis volt, Brenner-bánya esetében, de ott más volt az ok, mi Tatabányán *kimerült a szénvagyon*.

A mai Tatabánya területén Felsőgalla, Alsógalla és Bánhida községek hármass határpontján telepített első akna 1896 kárcsony estéjén érte el a szénlepet. Az itt élő magyar, német, tót lakosokhoz a bányanyitáskor szakmunkásokat hoztak Stájerországból, Krajnából, Alsó-Ausztriából, a Felvidékről és az erdélyi bányavidékről. Tehát az akkor ide települt bányászok a Monarchia csaknem minden nemzetiségét képviselték. Később az ország majd minden részéből áradtak ide a munkát kereső emberek.

A felszabadulás után itt hirdették meg a szénecatást. Ezek a bányák voltak a legin-

kább víz- és sújtólégveszélyesek. Itt történt hazánkban a legnagyobb bányásztragedia: 1951-ben 81-en vesztették életüket a XII. aknában.

A most utóljára bezárt XII/A aknát 1951-ben alakították a XI. akna „Vadorzó” mezejéből és 1956-ban kezdett termelni.

(Bányamunkás, 1987. VIII.)

1987. VIII. 20-án befejeződött a Mátrai Szénbányák bükkbrányi üzemét és a tőle öt kilométeres távolságban, Mezőnyárad határában létesült vasúti szénpályaudvar összekötő hatalmas szállítószalag próbajáratása. A bánya átvette a szalagot az építővállalattól s rajta megkezdődött a lignit folyamatos, üzemszerű továbbítása.

A bükkbrányi külfejtésű lignitmezőről jelenleg évente 1 000 000 t 1800 kalóriás szenet bányásznak s azt mostantól a gépkocsik helyett az új, öt kilométeres szállítószalag továbbítja a szénpályaudvarra, ahol vagonokba kerül s ahonnan vasúton szállítják a visontai Gagarin Hőerőműbe és a Tiszapalkonyai Erőműbe.

Az új beruházás 200 millió forintba került. A 1,5 m széles gumiszalagon évente 2,5 Mt lignit szállítható folyamatos üzemléssel mellett. A külfejtésű bányában 1990-re már 1,5 Mt-ás termelést irányoztak elő.

A most üzembe helyezett óriási szállítószalag korszerűsíti a szállítást és lényegesen csökkenti a költségeket.

(MTI, 1987. VIII. 20.)

Enyhe földrengést észleltek 1987. VII. 1-jén 12 óra 39 percek Reesk és Parád térségében. A rengés a Richter-skála szerint 2,4 intenzitású, a Mercalli-skála szerint 4. fokozatú volt. A rengést a piszkés-tetői és budapesti földrengés-észlelő állomás regisztrálta. Parádon és Reesken a földrengést érezték, a bútorok megmozdultak, anyagi kár azonban nem keletkezett.

(MTI, 1987. VII. 2.)

Egy Dél-Amerikában élő magyar gyűjtő egy kb. 450 kg súlyú, ametiszt kristályokkal bélelt, óriási méretű geodát ajándékozott a Természettudományi Múzeum Ásványtárának. A párját ritkító darab az ásványokat bemutató állandó kiállításban kap majd helyet.

(Múzeumi Hírlevél VIII. 7., 1987. VII.)

A szovjet Szjojuznyeftye-Exporttal kötött szerződés alapján az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt Gáz- és Olajszállító Vállalata, valamint a Mineralimpex Kereskedelmi Vállalat 1987. augusztus 24-én, hétfőn megkezdte a szovjet kőolaj

tranzitszállítását Jugoszláviába. A Barát-ság kőolajvezeték fényeslitkei fogadóállomásánál érkezik magyar területre a szovjet kőolaj, majd Százhalombattától az *Adria vezeték*en folytatja útját Csurgón át a jugoszláviai Sziszekig. Ezzel megkezdődött az eddig kihasználatlan *Adria vezeték* hasznosítása. A kőolaj tranzitszállításért csaknem egymillió rubel a magyar vállalat bevétele. 1987-ben 400–450 ezer tonna szovjet kőolaj áramlik át a terv szerint a vezetékben.

(MTI, 1987. VII. 25.)

1987. VIII. 29-én szombaton, a 112 ezer fős bányásztársadalmat köszöntötte az ország a 37. bányásznapi alkalmából Nagykanizsán, a központi ünnepségen. Ehhez az alkalmat az adta, hogy 50 évvel ezelőtt a nagykanizsai székhelyű Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalathoz tartozó Budafapusztán találtak a kutatók először kitermelhető kőolajat a mai Magyarországon. Délelőtt Kovács László, a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete főtítkárának beszédével felavatták az olajbányász-emlékművet, amelyet Rétfalvi Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készített. A leleplezés után Kapolyi László ipari miniszter, ZSENGELLÉR István, az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt vezérigazgatója, majd a megye és a város vezetői koszorúzták meg az emlékművet. A művelődési központban folytatódott ünnepségen kormány-, miniszteri, illetve szakszervezeti kitüntetéseket adtak át.

(Népszabadság, 1987. VIII. 31.)

A helyi bányászokdás megkezdésének fél évszázados jubileuma alkalmából 1987. VIII. 31-én rendezvényt sorozat kezdődött Oroszlányban. A városi művelődési házban az oroszlányi bányászat ötven esztendő történetét bemutató fénykép- és dokumentum-kiállítás nyílt meg.

(Népszabadság, 1987. IX. 1.)

A bányászati, kőolajbányászati és geológiai munka javítása érdekében 1987. IX. 2-án úgy döntött Romániában az államtanács, hogy megalakítják a bányaiügyi minisztériumot, a kőolajipari minisztériumot és az országos földtani hivatalt, szétválasztva ezzel a korábbi bányaiügyi, kőolajipari és földtani minisztériumot.

(Népszabadság, 1987. IX. 4.)

1987. IX. 16-án kiállítás nyílt Pécsen, a Mecseki Bányászati Múzeumban, a Tiréni-tenger vulkáni szigetén járt héttagú magyar expedíció gyűjteményének legszébb darabjaiból. Több tucat színes fénykép, továbbá videofelvételek voltak látha-

tók még a kiállításon, amely X. 11-ig volt nyitva.

(Népszabadság, 1987. IX. 17.)

1987 november havában az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Magyar Földrajzi Társaság, több hazai társintézmény szakembereivel együttműködve, *expedíciót indít* Kelet-Afrikába, tudományos kutatás és gyűjtés céljából. Kenya, Tanzánia, Ruanda, Burundi és Zaire területén mintegy 12 000 km-es útvonalat járnak be. Az expedícióról a Magyar Televízió filmet készít, az eredményeket közzéteszik.

(Földrajzi Értesítő, 1987/3., pp. 86–87.)

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület kőolaj-, földgáz- és vízszakosztálya 1987. IX. 30 és X. 4 között rendezte meg 20. vándorgyűlését Keszthelyen. A rendezvény ünnepélyességét növelte, hogy ideje egybeesett a hazai kőolajtermelés ötvenéves jubileumával. A három szekcióban, amelyek a *kutatással* (geofizika, geológia, geokémia, mélyfúrás, rezervoármechanika), a *termeléssel* (rezervoármechanika, a kőolaj és a földgáz gyűjtése, előké-

szítése, szállítása, föld alatti gáztárolás, a geotermikus energia hasznosítása), valamint *általános kérdésekkel* (a magyar olajipar ötven éve, ipargazdaság, iparpolitika, ipartörténet) foglalkozott, mintegy 45 előadás hangzott el.

A többéves szokásnak megfelelően a vándorgyűléshez nemzetközi műszaki kiállítás is kapcsolódik, amelyen a kőolaj-, földgáz- és vízbányászat, továbbá az ehhez kapcsolódó egyéb iparágak legújabb kutatási eredményeit, technológiáját és termékeit mutatták be.

A Magyar Tudományos Akadémia felújította *felolvasó üléseit*. A Föld- és Bányászati Tudományok Osztálya első felolvasó ülését 1987. október 12-én 14 h-kor tartotta az Akadémia épületének felolvasó termében. Ezen BENKŐ Ferenc, a földtudomány doktora „Földtani és kozmikus ciklusok az új univerzális ciklustörvény szemléletében” címmel tartott felolvasást. Az ülésen NEMECZ Ernő elnökölt. A régi akadémiai hagyományoknak megfelelően a felolvasást hozzászólás, kérdés, vita nem követte.